

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Iisalmen kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelma 2021-2025

SISÄLLYSLUETTELO

1. TAUSTA	2
2. KESKEISET KÄSITTEET	3
3. ERITYISESTI HUOMIOITAVAT RYHMÄT	4
4. YHDENVERTAISUUS IISALMEN KAUPUNGISSA	6
5. YHTEISTÖT JA VÄHEMMISTÖT IISALMESSA	14
6. TOIMENPITEET JA TAVOITTEET	19
7. SEURANTA	22

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

1. TAUSTA

Yhdenvertaisuus on kaikkien perus- ja ihmisoikeus. Se on taattu Suomen perustuslaissa ja kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa.

Vähemmistöt joutuvat helpommin syrjinnän kohteeksi kuin keskimääräinen kansalainen. Syrjintä on usein tiedostamatonta ja se on yhteiskunnan rakenteissa ja vakiintuneissa asenteissa.

Iisalmen kaupunki pyrkii takaamaan asukkailleen yhdenvertaiset mahdollisuudet siten, että kaikki saavat palveluita ja elävät ilman pelkoa syrjinnästä.

Iisalmen kaupungin tavoitteet ovat

1. syrjinnän ehkäisy, tunnistaminen ja syrjintään puuttuminen.
2. yhdenvertaisuuskeinojen arviointi ja tavoitteiden asettaminen.
3. vähemmistöjen ja väestöryhmien osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen päätöksenteossa.

Yhdenvertaisuudesta säännellään yhdenvertaisuuslaissa ja naisten ja miesten tasa-arvosta annetussa laissa eli tasa-arvolaisissa. Viranomaiset arvioivat yhdenvertaisuutta toiminnassaan ja ryhtyvät toimenpiteisiin. Viranomaiset ja työnantajat pyrkivät varmistamaan vammaiselle henkilölle yhdenvertaiset asiointi-, koulutus- ja työnsaantimahdollisuudet.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkisen sektorin elinten verkkopalveluiden ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta eli niin sanottu saavutettavuusdirektiivi external link tuli voimaan 22.12.2016. Direktiivin mukaan kunnan verkkopalvelut ja mobiilisovellukset on oltava saavutettavia. Saavutettavuus ja esteettömyys tekee

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

ympäristön, kohteen, tuotteet, viestinnän ja palvelun helpoksi kaikille. Verkkopalvelussa tehdään vaihtoehtoiset tavat sisällön esittämiseen, kuten teksti, ääni, videot, kuvat, kuvien selitykset ja symbolit sekä viittomakielinen tieto.

Suunnitelman pohjana on Iisalmen kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelma 2016 - 2020. Suunnitelma on käynyt lausuntokierroksella sidosryhmillä ja ollut Iisalmen kaupungin verkkosivuilla nähtävillä.

2. KESKEISET KÄSITTEET

Yhdenvertaisuus on perusoikeus, joka viittaa samanarvoisuuteen. Yhdenvertaisuus liitetään ihmisryhmiin ja tasa-arvo sukupuoleen. Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvä syyn perusteella.

Muodollinen yhdenvertaisuus toteutuu, kun samanlaisessa tapauksessa ihmisiä kohdellaan samalla tavoin. Samanlainen kohtelu ei aina takaa yhdenvertaisuuden toteutumista, sillä ihmisten lähtökohdat ja mahdollisuudet ovat erilaiset.

Tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuu, kun poiketaan samanlaisesta kohtelusta ja tuetaan heikommassa asemassa olevia yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Välitön syrjintä on henkilön epäsuotuisampi kohtelu muihin samassa tilanteessa oleviin verrattuna.

Välillinen syrjintä tarkoittaa näennäisesti puolueettomia määräyksiä, jotka asettavat henkilön erityisen epäedulliseen asemaan muihin verrattuna. Tunnistaminen on vaikeaa ja ilmenee lopullisen päätöksenteon jälkeen.

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Positiivinen erityiskohtelu on oikeasuhtaista erilaista kohtelua, jonka edistää yhdenvertaisuutta.

Moniperusteista syrjintää tapahtuu, kun samat henkilöt tai ryhmät tulevat syrjityiksi usean syrjintäperusteen vuoksi samanaikaisesti tai eri tilanteissa. Sukupuoli ja ikä ovat muita useammin moniperusteisen syrjinnän syy.

Läheissyrynnällä kohdistuu syrjinnän vaarassa olevan ryhmän läheiseen.

Häirintä on henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista ja tosiasiallista loukkaamista niin, että siitä syntyy uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Myös häirintä sekä ohjeen tai käskyn antaminen syrjivään toimintaan ovat kiellettyä syrjintää.

3. ERITYISESTI HUOMIOITAVAT RYHMÄT

Ikä

Ikä on yleinen syrjintäperuste, vaikka se on heikosti tunnistettu. Se kohdistuu eniten nuoriin ja vanhuksiin. Lapset voivat kärsiä syrjinnästä, väärinkäytöksistä ja kiusaamisesta, mutta he eivät tiedosta oikeuksiaan eivätkä kykene etsimään apua.

Erilainen suhtautuminen eri-ikäisiin on luonnollista. Jos yhteiskunta muuttuu keski-ikäisten ehdoilla, voivat lasten, nuorten ja iäkkäiden palvelut kaventua.

Sukupuolen moninaisuus ja seksuaalinen suuntautuminen

Ihmisen kokemus sukupuolesta on yksilöllinen. Sukupuolen moninaisuus tarkoittaa erilaisten sukupuolen kokemusten ja ilmaisutapojen kirjoa. Sukupuolen moninaisuus on

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

otettava huomioon kaikessa ihmisiin vaikuttavassa ja ihmisten kanssa tehtävässä työssä. Erityisen tärkeää moninaisuuden huomioiminen on lasten ja nuorten parissa.

Sukupuoli on monitasoinen käsite. Sukupuolella voidaan viitata juridiseen sukupuoleen, joka ilmenee henkilötunnuksesta, sukupuolen ruumiillisiin ulottuvuuksiin kuten anatomiaan, kromosomeihin tai hormoneihin, sukupuolelle annettuihin sosiaalisiin merkityksiin ja sukupuolinormeihin tai sukupuoli-identiteettiin.

Yksilötasolla itse määritelty sukupuoli-identiteetti eli kokemus ja määritelmä omasta sukupuolestaan on suositeltavin tapa ymmärtää sukupuoli. Ihminen voi olla mies, nainen, molempia, jotain muuta tai sukupuoleton.

Sukupuolen moninaisuus erotetaan seksuaalisen suuntautumisen moninaisuudesta. Seksuaalinen suuntautuminen kuvaa sitä, kehen ihminen ihastuu, rakastuu tai tuntee emotionaalista tai eroottista vetovoimaa.

Etninen alkuperä, kansallisuus, kieli ja kulttuuri

Etnisen alkuperänsä perusteella syrjinnän vaarassa ovat etniset vähemmistöt, kuten romanit, maahanmuuttajat ja saamelaiset. Etninen identiteetti on erityinen kulttuuriseen taustaan liittyvä tapa olla suhteessa itseen, toiseen ja ympäristöön. Etnisellä ryhmällä taas tarkoitetaan ryhmää, jolla on yhteinen alkuperä, kulttuuri ja ryhmäidentiteetti.

Vammaisuus

YK:n vammaissopimuksen määrittelyn mukaan vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, jonka vuorovaikutus erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Esimerkiksi palveluiden saavutettavuuden kannalta vammaisen henkilö voi joutua syrjityksi. Moniperusteinen syrjintä on erityinen uhka vammaisille.

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Terveydentila

Terveydentilan lyhytaikainen heikkeneminen tai pitkäaikainen sairaus voivat yllättävällä tavalla asettaa henkilön epätasa-arvoiseen asemaan. Sairastunut voi joutua antamaan kohtuuttoman määrän selvityksiä ja raportointia ennen kuin palvelut ja tukitoimet järjestyvät. Nykyään kiinnitetään huomiota sairastuneiden henkilöiden läheisten tukemiseen. Läheisten apu sairaanhoidossa ei saa aiheuttaa syrjintää heille itselleen.

Uskonto ja vakaumus

Uskonto tai vakaumus on useille henkilökohtainen asia, josta ei haluta julkisesti puhua. Vaikka vakaumus ei tule esiin arkipäivässä, se voi olla tärkeä arvojen ja elämäntapojen perusta. Uskontojen, vakaumusten ja mielipiteiden yhdenvertaisuus korostuu työyhteisöissä, kouluissa ja asuinlaitoksissa, joissa vuorovaikutus on tiivistä ja pitkäaikaista.

Työllisyys ja taloudellinen asema

Työttömyys ja taloudellinen epävakaus voivat aiheuttaa syrjintää. Pienellä toimeentulolla elävillä voi olla taloudellisia esteitä liikkumiseen ja terveyspalveluihin sekä yhteistöllisiin tapahtumiin menoon.

4. YHDENVERTAISUUS IISALMEN KAUPUNGISSA

Iisalmen kaupunki ottaa toiminnan suunnitteluvaiheessa huomioon perusoikeudet ja erityistarpeet. Hyvät peruspalvelut edellyttävät kuntalaisten osallisuutta ja aktiivisuutta sekä palvelujen toteuttamisessa että kehittämisessä. Kaikkien asiakkaiden mahdollisuus antaa palautetta pyritään turvaamaan. Neuvostoille pyritään luomaan riittävät toimintaedellytykset.

Kuntalaisten toivotaan kokevan organisaation helposti lähestyttäväksi. Neuvonta mahdollistaa kaikkien ryhmien pääsyn palveluihin. Toiminnasta tiedotetaan tehokkaasti ja

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

läpinäkyvästi ja tiedotus saavuttaa kaikki asiakasryhmät. Missään palvelutilanteessa ei saa esiintyä syrjintää.

Varhaiskasvatus ja koulutus

Perusopetus auttaa ja tukee oppilasta siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa oppivelvollisuus edellytystensä mukaisesti yhdessä ikätovereidensa kanssa.

Tukitoimet tuotetaan kolmiportaisena. Jos lähikoulun tuki ei riitä, voidaan opetus järjestää alueen pienryhmässä tai erityiskoulussa. Lasten hyvinvoinnissa, kasvatuksessa, koulunkäynnissä ja vapaa-ajan toiminnassa toimitaan yhdessä huoltajien ja eri kasvatusalan ammattilaisten kanssa.

Lapsille, nuorille ja heidän huoltajilleen kohdennetaan palvelut tasavertaisesti moninaisuus huomioiden. Maailmankatsomukselliset näkemykset huomioidaan opetuksen järjestämisessä. Kouluissa on vanhempainyhdistyksiä ja vanhempiin pidetään yhteyttä vanhempainilloissa ja yksilöllisissä arviointikeskusteluissa, jossa tiedustellaan vähemmistöjen yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteutumista ja kuunnellaan vanhempien sekä lasten toivomuksia. Koulutuksessa harjoitetaan mahdollisuuksien mukaan paikallista ja valtakunnallista yhteistyötä vähemmistöjä edustavien ja yhdenvertaisuutta edistävien järjestöjen kanssa.

Lukion ja peruskoulun opetuksessa, kokeissa ja ylioppilastutkinnossa opiskelija on oikeutettu erityisjärjestelyihin, jos tuen tarve edellyttää. Erityisryhmien ja vähemmistöjen, kuten pakolaisten oppimiseen kiinnitetään huomiota eri toimenpitein kotoutumisen ja yhteiskuntaan integroitumisen edistämiseksi.

Varhaiskasvatuksen ja nuorisotyön arvopohja perustuu keskeisiin kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin, kansalliseen lainsäädäntöön ja muihin ohjaaviin asiakirjoihin. Lapsen oikeuksien sopimus kattaa neljä yleisperiaatetta: syrjintäkielto ja

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

lasten tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, lapsen etu, lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen sekä lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. Kasvatus- ja koulutustyössä annetaan asianmukaista tietoa eri kulttuureista, uskonnoista ja vähemmistöistä. Rasismia ja muuta epäasianmukaista ja tosiasiallista syrjintää aiheuttavaa kohtelua ei hyväksytä.

Koulutuksen tulee edistää demokratiaa, miesten ja naisten välistä tasa-arvoa ja yleistä tasa-arvoa niin työelämässä kuin yhteiskunnassakin. Ylä-Savon alueella voi suorittaa ammattikoulututkintoja sekä ammattikorkeakoulututkintoja, joihin voivat hakea sekä nuoret että aikuiset. Näin turvataan koulutuksen yhdenvertaisuus kaikille Iisalmelaisille lähialueellaan iästä riippumatta.

Kulttuuri

Kuntien tehtävä on järjestää kulttuuritoimintaa. Kunnan tulee mm. edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä sekä edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa.

Kulttuuripalvelut kuuluvat kaupunkilaisten hyvinvointiin. Sillä lisätään elämyksellisyyttä ja elämän mielekkyyttä, ehkäistään terveydellisiä ja sosiaalisia ongelmia sekä ohjataan moninaisuuden arvostamiseen. Kulttuuripalvelujen merkitys on huomattava paikallisten erityispiirteiden ja omaleimaisuuden säilyttämisessä. Ne parantavat asukkaiden viihtyvyyttä sekä vastaavat alueen kulttuuriperinnön vaalimisesta.

Iisalmessa kulttuuripalvelut edistävät, tukevat ja järjestävät kulttuuritoimintaa. Kulttuurin toimintaympäristöä kehitetään mm. hankkeilla ja yhteistyöverkostoilla. Toiminta-alueita ovat kulttuurin toimintaedellytysten tukeminen ja järjestöyhteistyö, Kulttuurikeskuksen tilojen hallinnointi, vuokraus ja palvelut, tapahtumat

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Kulttuurikeskuksessa ja Juhani Ahon museolla, museotoiminta, näyttelytoiminta sekä kaupungin taidekokoelman ylläpito.

Tasa-arvoa kulttuuripalveluiden käyttöön lisätään järjestämällä maksuttomia ja edullisia tapahtumia sekä taidenäyttelyitä monipuolisesti, mahdollistamalla lasten ja nuorten kulttuurikasvatusohjelmat sekä lisäämällä julkista taidetta, kuten prosenttitaidetta, josta pääsevät maksutta nauttimaan kaikki kaupunkilaiset. Kulttuuripalveluissa tuetaan avustuksin ulkopuolista kulttuuritoimintaa ja toimijoita, jotka täydentävät kaupungin omia palveluita. Avustuksia myönnetään kulttuurialan järjestöille, muille yhteisöille ja yksittäisille taiteilijoille. Avustusperiaatteet määritellään kaupungin oppaassa. Avustuksilla rahoitettavan toiminnan tulee olla yleishyödyllistä, sopia kaupungin arvoihin ja tukea kaupungin strategisia tavoitteita. Näin ollen avustuksia saavien järjestöjen on kunnioitettava yhdenvertaisuutta toiminnassaan.

Kirjasto

Kirjastolaki edistää asukkaiden osallisuutta ja sivistyksellisten perusoikeuksien toteutumista verkottuneessa kansalaisyhteiskunnassa. Palveluilla turvataan tiedon ja kulttuurin yhdenvertainen saatavuus. Kirjastojen tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa ja niiden tulee olla tarkoituksenmukaisia, toimivia ja riittäviä. Kirjasto arvioi tilojensa käyttöä ja päivittää niitä säännöllisesti käyttäjien tarpeiden mukaan.

Kirjaston keskeisenä tavoitteena on edistää monipuolista lukutaitoa ja mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen. Kokoelmien pitää olla monipuoliset ja ajantasaiset. Kokoelmien saavutettavuutta lisätään käymällä kirjaston aineistoa säännöllisesti läpi. Kokoelmiin hankitaan monipuolisesti saatavilla olevaa ja käyttäjien toivomaa aineistoa. Kirjasto edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Kirjasto tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Kirjastosta varataan tiloja työskentelyyn, kokoontumiseen sekä opiskeluun maksutta. Omatoimitilan avaaminen on laajentanut asiakkaiden mahdollisuutta asioida kirjastossa heille sopivimpana ajankohtana ja siten parantanut kirjaston saavutettavuutta.

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Vapaa-aika ja liikunta

Vapaa-aikapalvelut on suunnattu tasapuolisesti kaikille ja monet erityisryhmät ja vähemmistöt otetaan huomioon palveluissa. Erityisryhmien ja vähemmistöjen toimintaa parannetaan ja lisätään palautteen perusteella. Käytännössä merkittävä osa vapaa-aikapalveluista kohdistuu liikuntapalveluihin. Liikunnan edistäminen on osa kaupunkilaisten laajempaa terveyden edistämistä. Säännöllinen liikunta on terveyden ja hyvinvoinnin edellytys kaikissa elämänvaiheissa. Liikunnalla tuetaan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä, ylläpidetään työikäisten työ- ja toimintakykyä, lisätään ikäihmisten omatoimisuutta ja elämänvoimaa sekä vahvistetaan yhteisöllisyyttä.

Kunta tukee kansalais- ja seuratoimintaa, rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja sekä kehittää kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä. Kunta kuulee asukkaitaan keskeisissä päätöksissä ja osana terveyden ja hyvinvoinnin kehittämistä sekä arvioi asukkaiden liikunta-aktiivisuutta. Liikuntapalveluissa on tehty systemaattisesti ja pitkäjänteisesti työtä tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen liikuntakulttuurin edistämiseksi.

Toiminnan painotus on elinkaaren molemmissa päissä sekä erityisryhmissä. Liikunta- ja nuorisojärjestöjen, eläkeläisjärjestöjen, vammais- ja kansanterveysjärjestöjen merkitys osana palveluverkkoa liikunnan edistäjinä ja palveluntarjoajina on keskeinen. Yksityiset palvelutarjoajat täydentävät hyvin liikuntapalvelujen tarjontaa Iisalmissa. Iisalmen kaupunki edistää terveystuonetta ja terveyserojen kaventumista liikunnan avulla siten, että liikuntapalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä iästä, sukupuolesta, varallisuudesta, taidoista tai liikunta-aktiivisuudesta riippumatta.

Tekninen toimiala

Yhdenvertaisuutta kaupungin teknisen toimialan vastuulla olevien yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden osalta käsitellään erityisesti esteettömyyden näkökulmasta. Esteettömyys tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteutumista niin, että jokainen ihminen voi ominaisuuksistaan huolimatta toimia yhdenvertaisesti muiden

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

kanssa. Se tarkoittaa palvelujen saatavuutta, välineiden käytettävyyttä, tiedon ymmärrettävyyttä ja mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon.

Esteettömyys on helppoa pääsyä rakennuksiin sekä toimimista ja asumista niissä, turvallista liikkumista kaduilla ja yleisillä alueilla, portaatonta siirtymistä liikennevälineisiin ja paikasta toiseen, selkeitä ohjeita ja opasteita, hyviä valaistusratkaisuja, visuaalisesti selkeää ja helposti hahmotettavaa ympäristöä sekä hyvää kuunteluympäristöä. Esteettömyys edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa, kuntalaisten hyvinvointia, itsenäistä ja omatoimista selviytymistä, kestäväää kehitystä sekä kaikille soveltuvan paremman elinympäristön suunnittelua. Esteettömyyden kehittämisellä varaudutaan väestön ikääntymiseen ja turvataan liikenteen turvallisuus ja toimivuus. Rakennettu ympäristö on esteetön silloin, kun se on kaikkien käyttäjien kannalta toimiva, turvallinen ja miellyttävä käyttää. Kun suunnittelussa huolehditaan erityisesti lasten, vanhusten ja vammaisten tarpeista, syntyy kaikille soveltuvia rakennuksia ja ympäristöjä.

Esteettömyyden vaatimus perustuu Suomen perustuslakiin, maankäyttö- ja rakennuslakiin ja maankäyttö- ja rakennusasetukseen. Maankäyttö- ja rakennuslaki koskee alueiden käyttöä ja rakentamista. Tavoitteena on luoda terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö, joka on sosiaalisesti toimiva ja jossa eri väestöryhmien tarpeet on otettu huomioon.

Kaupungin viranomaisen valvoo, että liikenneväylät, kadut, torit ja katuaukiot sekä puistot ja oleskeluun tarkoitettut ulkotilat täyttävät hyvän kaupunkikuvan ja viihtyisyyden vaatimukset. Myös kevyen liikenteen väylät tulee säilyttää liikkumiselle esteettöminä ja turvallisina.

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Kaupungin hallinto- ja tukipalvelutehtävät on keskitetty elinvoima- ja konsernipalveluihin siten, että toimialoille tarjotaan yhdenvertaiset tukipalvelut. Keskitetysti hoidettavia tehtäviä ovat yleishallinto, asioiden valmistelu, hankintatoimi, sihteeripalvelut, taloushallinto, henkilöstöhallinto ja tietohallinto.

Elinvoima- ja konsernipalveluihin kuuluvat hallinto-, maaseutu- ja lomituspalvelut, elinvoima-, maahanmuutto-, työllisyys- ja pakolaispalvelut sekä talous- ja tietohallintopalvelut ja pysäköinninvalvonta.

Kunnalliseen päätöksentekoon ja palveluihin vaikuttaminen on jokapäiväistä vaikuttamista elinympäristöön. Iisalmen kaupungin arvoja ovat avoimuus, rohkeus, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys ja ympäristövastuullisuus.

Avoimuus on päätöksenteon ja toiminnan perusta, se luo luottamusta ja luovuuden ilmapiiriin. Avoimuus edistää demokratian toteutumista ja auttaa kuntalaisia ymmärtämään tehtyjä päätöksiä.

Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat kaupungin toimintoja, hallintoa ja kehittämistä koskevia läpileikkaavia periaatteita. Iisalmissa ihmisiä kohdellaan yhdenvertaisesti.

Kuntalaisilla on oikeus vaikuttaa itseään koskevaan kaupunkisuunnitteluun ja päätöksentekoon sekä saada tietoa päätöksistä. Kuntalaisten kokemuksellista tietoa hyödynnetään kaupungin palveluita koskevassa suunnittelussa, kehittämisessä ja päätöksenteossa. Valmistelussa olevista asioista tiedotetaan kuntalaisille jo suunnitteluvaiheessa, jotta asukkaat voivat ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa suunnitteluun. Asukkaat ovat oman asuinalueensa ja kaupungin palveluiden asiantuntijoita, joten tarvittaessa kaupunki järjestää kyselyjä ja äänestyksiä asukkaille.

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Elinvoimapalvelut edistävät yritystoimintaa Iisalmissa. Elinvoimapalvelujen toimintayksikkö kannustaa erityisesti yritystoimintaa suunnittelevia maahanmuuttajia ottamaan yhteyttä, koska asianmukaisen tiedon välittäminen suomalaisesta yritystoiminnasta on heille ensiarvoisen tärkeää. Iisalmen kaupunki pyrkii parhaansa mukaan huomioimaan vähemmistöjen haasteellisen aseman elinkeino- ja työllisyyspolitiikassa.

Iisalmen kaupunki edistää kansainvälisyyttä, eri väestöryhmien välistä myönteistä vuorovaikutusta sekä hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua. Iisalmen kaupungin omissa tai sen tukemissa toiminnoissa ei hyväksytä rasistista puhetapaa, ilmauksia, vitsejä tai symboliikkaa. Rasistisille ilmauksille on nollatoleranssi ja kaupunki pyrkii osallistumaan ja tukemaan rasismia vastaan työtä.

Yhdenvertaisuus työyhteisöissä

Iisalmen kaupunki edistää yhdenvertaisuuden toteutumista sisäisesti työyhteisöissä. Yhdenvertaisuusnäkökulma huomioidaan kaikilla osa-alueilla.

Rekrytoinneissa pyritään saamaan eri ryhmiä edustavat työnhakijat kiinnostumaan työtehtävistä ja päteville hakijoille turvataan yhdenvertaiset mahdollisuudet tulla valituiksi. Iisalmen kaupunki ottaa vuoden 2021 aikana käyttöön anonymirekrytoinnin. Perehdyttäminen ja ohjaus hoidetaan tehokkaasti, monipuolisesti ja joustavasti. Palkkauksessa ja työehdoissa toimitaan oikeudenmukaisesti ja henkilöstön uralla etenemismahdollisuudet ovat kaikille tasapuoliset. Työnvaativuuden arviointijärjestelmällä turvataan yhdenvertainen palkkaus työntekijöille. Kaupungissa lisätään työtehtäväjärjestelyillä etenemismahdollisuuksia tarjoamalla haastavampia tehtäviä ja uusia tehtäväkuvia.

Henkilöstön yhdenvertaisuuden kannalta työsuojelulla on tärkeä rooli syrjintätapauksien tunnistamisessa, niihin puuttumisessa ja työntekijöiden yhteistyön parantamisessa. Tätä

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

tehtävää hoitaa työsuojelupäällikkö. Yhdenvertaisuus työolojen kehittämisessä tärkeää, sillä se lisää työssä jaksamista sekä avoimuutta ja vähentää sairauspoissaoloja.

Työntekijöiden vaikutusmahdollisuudet yhteisten asioiden valmistelussa pyritään parantamaan ja työntekijöiden koko osaamispotentiaali pyritään saamaan käyttöön. Työntekijöiden osallistumista yhteiseen keskusteluun pyritään lisäämään.

Tiedottaminen ja viestintä organisaation sisällä tulee olla avointa, toimivaa ja selkokielistä tavoittaen kaikki työntekijät. Henkilöstön on oltava tietoinen organisaation sitoutumisesta yhdenvertaisuuden edistämiseen. Tiedottamisella parannetaan osaamista yhdenvertaisuus- ja syrjintäkysymyksissä.

Henkilöstökysely on Iisalmen kaupungin yksi väline yhdenvertaisuuden toteuttamiseen työyhteisöissä ja sen tuloksista raportoidaan henkilöstölle. Henkilöstöoppaasta löytyvät toimintatavat, joita noudatetaan koko henkilöstöön eri tilanteissa. Oppaan merkitys yhdenvertaisuuden edistäjänä nousee esiin etenkin työnantajalle harkintavaltaa jättävissä tilanteissa, kuten esimerkiksi virka- ja työehtosopimusten tulkinnassa.

5. YHTEISTÖT JA VÄHEMMISTÖT IISALMESSA

Uskonnolliset yhteisöt

Iisalmen kaupungissa toimii useita uskonnonvapauslain mukaisesti järjestäytyneitä uskonnollisia yhdyskuntia. Kaupunki tekee yhteistyötä yhdyskuntien kanssa ja huomioi yhdyskuntien ja niiden jäsenten tarpeet ja toivomukset toiminnassaan. Kaupunki pyrkii järjestämään yhdyskunnille asianmukaiset olosuhteet suurempien uskonnollisten tilaisuuksien tai muun toiminnan järjestämiseksi.

Maahanmuuttajat, kieli ja kulttuuri

Maahanmuutto on vaikuttanut positiivisesti kaupungin väestöluukuun. Vuoden 2019 tilaston mukaan kaupungissa asuu noin 450 ulkomaan kansalaista ja suurimmat

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

maahanmuuttajaryhmät ovat afgaanit, virolaiset, syyrialaiset ja venäläiset, joita kaikkia on 60 - 70 asukasta. Maahanmuuttajia koskevat samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muitakin kaupunkilaisia, mutta tosiasiallisen yhdenvertaisuuden lisäämiseksi maahanmuuttajiin tulisi soveltaa yhdenvertaisuuslain mukaista positiivista erityiskohtelua monissa tilanteissa.

Iisalmessa pääasiallinen asiointikieli on Suomi. Maahanmuuttajille Iisalmen internetsivusto tarjoaa tietoa myös englannin- sekä venäjänkielillä. Iisalmen kaupungissa toimii maahanmuutto- ja pakolaishuoneiden yksikkö, joka ohjauksen ja neuvonnan ohella pyrkii kyseisten vähemmistöjen aseman parantamiseen ja heidän oikeuksiensa toteutumiseen. Erityisiä haasteita tuovat maahanmuuttajien kokemana syrjintä, koulutukseen pääsy ja työllistyminen sekä omakielisen neuvonnan puuttuminen monissa palveluissa. Myös esimerkiksi TE-palveluiden sähköistyminen ja hidas sosiaaliturvan piiriin pääsy estävät yhdenvertaisuuden toteutumista.

Kulttuuri, uskonto, vakaumukset ja asenteet ovat merkittäviä tekijöitä yhdenvertaisuuden haasteina. Kieli voi olla yhdenvertaisuutta lisäävä tai rajoittava tekijä, sillä valtakielen käytön hallitseminen on oleellinen osa yhteisöön sopeutumista. Yleissivistävä koulutus vähentää ennakkoluuloja ja ehkäisee kielteisten vakiintuneiden käsitysten tai ääriajattelun vaikutusta ihmisen toiminnassa. Kotoutumisen kannalta ensisijaisten valtakulttuurin käytäntöjen oppiminen ja ymmärtäminen on maahanmuuttajille tärkeää, vaikka samanaikaisesti on tärkeää säilyttää oma kulttuuri-identiteetti ja omat juuret.

Romanit

Ylä-Savon seudullinen romanityöryhmä keskittyy romanien aseman parantamiseen. Keskeisenä haasteena on valtakulttuurin ja oman kulttuuri-identiteetin yhteensovittaminen. Romanikielen opetusta on pyritty järjestämään ja koulutusta lisäämään.

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Seksuaalivähemmistöt

Sukupuolen moninaisuus ja seksuaalinen suuntautuminen ei saa asettaa ihmisiä eriarvoiseen asemaan. Iisalmen kaupunki pyrkii seksuaalivähemmistöjen asialliseen ja yhdenvertaiseen kohteluun kaikessa toiminnassaan.

Vammaiset

Iisalmen kaupunki huomioi vammaisten ihmisten oikeuksien toteutumisen monin tavoin. Vammaisten oikeudet huomioidaan jo kaupungin palveluiden suunnitteluvaiheessa ja toimintaa kehitetään yhteistyössä kaupungin vammaisneuvoston kanssa ja saadun palautteen pohjalta. Kaupungin vammaispoliittisessa ohjelmassa otetaan yksityiskohtaisesti kantaa vammaisten elin- ja toimintaympäristön kehittämiseen.

Vammaisneuvosto on Iisalmen kaupungin ja sen alueella toimivien vammaisten henkilöiden, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen yhteistyöelin.

Vammaisneuvosto

- edistää viranomaisten, vammaisten henkilöiden ja vammaisjärjestöjen välistä yhteistyötoimintaa kunnassa
- seuraa vammaisten henkilöiden tarpeiden kehitystä kunnan alueella
- seuraa tulevan vammaispoliittisen ohjelman VAMPON toteutumista
- edistää vammaisten tasa-arvoista osallistumista sekä kunnallisiin että muihin toimintoihin ja palvelujen käyttöön kuten koulutukseen, työhön, sosiaali- ja terveystalouteen, kulttuuri-, liikunta- ja harrastustoimintaan
- antaa lausuntoja ja ottaa kantaa vammaisia ihmisiä koskevaan kunnalliseen päätöksentekoon, suunnitteluun ja asioiden toteutukseen sekä välittää kokemusasiantuntijuuttaan jäsenten kautta lautakuntien päätöksiin
- tekee aloitteita ja esityksiä vammaisten tarpeiden sekä vammaishuollon ja kuntoutuspalvelujen kehityksestä

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

- tiedottaa osaltaan vammaisia koskevista asioista
- hoitaa muut vammaisneuvoston toimialaan kuuluvat ja kaupunginhallituksen määräämät tehtävät

Työttömät

Iisalmen kaupunki toimii aktiivisesti erityisesti nuorten ja pitkään työttömänä olleiden työllistämässä sekä tukee yrityksiä osaavan työvoiman löytämisessä. Työllisyyspalvelut hoitaa keskitetysti kaupungin oman työllisyyden hoidon suunnittelun, kehittämisen, toteutuksen ja seurannan. Toimintoihin sisältyvät kaupungin omaan organisaation työllistämisen, nuorten kesätyöllistymisen sekä järjestötyöllistämisen tukemisen kokonaisuudet. Tavoitteena on eri työllistämisen keinojen optimointi ja uusien keinojen etsintä ja käyttöönotto niin yksilön kuin yhteisönkin parhaaksi. Toiminnoilla lisätään työttömien työllistymismahdollisuuksia, osallisuutta yhteisöön ja hyvinvointia kuntalaisena. Lisäksi kaupunki osallistuu työllistymistä edistävän monialaisen palvelun, Iisalmen seudun TYP:n, toimintaan verkostoyhteistyössä Työ- ja elinkeinotoimiston ja Kansaneläkelaitoksen kanssa.

Iisalmen kaupunki tuottaa ja tukee työllistymistä edistävää toimintaa myös hanke- ja kokeilutoiminnan osalta. Kaupunki osallistuu aktiivisesti erilaisiin toimintoihin, joilla pyritään edesauttamaan ja tukemaan Iisalmelaisten työttömien kouluttautumista, urakehitystä ja kuntoutumista sekä estämään syrjäytymistä. Työttömyysaikaista pienituloisuutta kompensoidaan esimerkiksi edullisemmilla pääsymaksuilla liikunta- ja kulttuuripalveluihin.

Lapset ja nuoret

Lapset ja nuoret tarvitsevat heille suunnattua ja suunniteltua toimintaa ja tiedotusta omista oikeuksistaan ja tukimahdollisuuksistaan.

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Nuorisoneuvosto eli INN tuo Iisalmissa nuorten äänen kuuluville, edistää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia ja toimii linkkinä nuorten ja päättäjien välillä. INN antaa aloitteita, lausuntoja ja kannanottoja nuoria koskevissa kysymyksissä. Nuorisoneuvosto on osa Iisalmen kaupungin nuortenvaikuttamisjärjestelmää.

Nuorisoneuvosto

- edistää ja seuraa päätöksentekoa nuorten näkökulmasta sekä edistää Iisalmen kaupungin päättäjien ja nuorten välistä yhteistyötä.
- vaikuttaa siihen, että kaupunki kehittäessään palveluja huolehtii niiden riittävydestä ja soveltuvuudesta nuorille.
- tekee aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja nuoria ja heidän elinolojaan koskevissa asioissa. Nuorisoneuvostolla on em. asioita valmistellessaan oikeus kuulla asiantuntijoita.
- edistää nuorten palveluja koskevaa tiedottamista.
- edistää nuorten osallisuutta, kuulemista ja vaikuttamista.
- voi järjestää nuorille suunnattuja tapahtumia.
- käsittelee nuortenideat.fi -kanavalle tulleet nuorten aloitteet ja tarpeen mukaan vie niitä eteenpäin jatkovalmisteluun.

Ikäihmiset

Ikäihmisten neuvosto on kaupungin ikä-ihmisten, heidän perheidensä ja järjestöjensä yhteistyöelin.

Ikäihmisten neuvosto ajaa vanhusten etua ja edistää sekä kehittää kaupungin vanhusten oloja, ajanviettomahdollisuuksia ja yhteiskunnallisia vaikuttamismahdollisuuksia Iisalmissa.

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Ikäihmisten neuvosto

- osallistuu ikääntyneen väestön tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi laadittavan suunnitelman valmisteluun
- osallistuu iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen riittävyyden ja laadun arviointiin
- seuraa ja tarvittaessa ottaa kantaa Iisalmen kaupungin ja Ylä-Savon Soten eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka ikääntyneen väestön tarvitsemien palvelujen kannalta
- tekee aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja käsittelemistään asioista
- hoitaa muut vanhusneuvoston toimialaan kuuluvat tai sen käsiteltäväksi annetut tehtävät ja huolehtia käsittelemiensä asioiden tiedottamisesta.

6. TOIMENPITEET JA TAVOITTEET

Yhdenvertaisuuden yleisiä tekijöitä ovat demokratia, avoin päätöksenteko, syrjimättömyys, osallisuus, monimuotoisuus, esteettömyys, yksityisyyden kunnioittaminen ja myönteiset asenteet.

Yleiset toimenpiteet

Keskeiset tavoitteet suunnitelmakaudelle 2021 - 2025 ovat

1. Palvelujen ja tiedotuksen selkokieliyys ja saavutettavuus
2. Julkisen liikenteen kehittäminen
3. Yhteistyö järjestöjen ja neuvostojen kanssa ja varhainen kuuleminen
4. Erityisryhmien ja vaikeasti työllistyvien työllistymisen tukeminen
5. Yksinäisyyden ehkäiseminen
6. Tiedottaminen yhdenvertaisuudesta

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Uskonnolliset yhdykunnat

1. Kaupungin ja uskonnollisten yhdykuntien välinen yhteistyö.
2. Tilojen järjestäminen uskonnollisten yhdykuntien tilaisuuksiin.

Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus

1. Maahanmuuttajien aseman parantaminen työmarkkinoilla ja yhteistyön lisääminen työnantajien kanssa. Tavoitteena on, että kaupungin työntekijöissä on yhtä paljon maahan muuttaneita kuin heitä on väestössä.
2. Syrjinnän ja rasismin nollatoleranssi kaikissa palveluissa ja varhainen puuttuminen.
3. Monikielisyden ja monikulttuurisen osaamisen vahvistaminen palveluissa sekä omakielinen neuvonta. Toimenpiteenä mm. Ylä-Savon alueen yhteinen tulkkausasioiden sopimus.
4. Kotoutumisen ja yhteiskuntaan integroitumisen edistäminen mm. Ylä-Savon yhteisellä kotouttamisohjelmalla.
5. Suomen kielen opiskelumahdollisuuksien lisääminen sekä oman äidinkielen opetuksen vahvistaminen.
6. Yhteistyön vahvistaminen kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Romanit

1. Romanien aseman parantaminen ja yhdenvertainen kohtelu kaikissa palveluissa.
2. Romanin kielen opetus pyritään järjestämään.

Seksuaalivähemmistöt

1. Seksuaalivähemmistöjen aseman parantaminen ja yhdenvertainen kohtelu palveluissa.
2. Asianmukainen tieto seksuaalivähemmistöistä esimerkiksi koulutuksissa.
3. Yhteistyö Savon Setan Ry:n kanssa.

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Vammaiset

1. Vammaisten palveluiden saatavuus ja saavutettavuus.
2. Vammaisten kuljetuspalveluiden kehittäminen.
3. Erityisryhmien ja vaikeasti työllistyvien työllistymisen tukeminen.
4. Henkilökohtaisen avun saatavuus.

Työttömät

1. Työttömien aktiivisuuden ja osallisuuden lisääminen.
2. Uusien palvelu- ja toimintamallien kehittäminen työllisyyden edistämiseksi.
3. Palvelumaksujen kohtuullisuus.

Lapset ja nuoret

1. Lapset ja nuoret huomioidaan päätöksenteossa ja heidän oikeuksiaan kunnioitetaan. Lapsille ja nuorille suunnattuja palveluja järjestetään tarvelähtöisesti ja niiden suunnittelussa ja toteutuksessa heitä kuullaan säännöllisesti.
2. Lasten ja huoltajien näkemykset otetaan huomioon toimintasuunnitelmien ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisessa ja varhaiskasvatuksen toteuttamisessa.
3. Jokaista lasta ja oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.
4. Perusopetus lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.
5. Opetuksen tulee olla sukupuolitietoista. Jokainen oppiaine edistää sukupuolten tasa-arvoa omalla tavallaan.
6. Työtapojen, oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Hyväksytty
kaupunginhallituksessa
26.11.2020 julkinen

Ikäihmiset

1. Ikäihmisten tarpeet huomioidaan päätöksenteossa.
2. Tulevaisuuden suunnitelmissa otetaan huomioon kulkuyhteyksien luominen harraste- ja kulttuuritoimintoihin.

7. SEURANTA

Yhdenvertaisuuden toteutumisesta Iisalmen kaupungissa järjestetään kaupungin verkkosivuilla kysely kaikille kuntalaisille sekä erikseen neuvostoille suunnattu kysely vuonna 2023 ja 2025.

